

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1937 kl. 2 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 17 och 37 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna den 20 februari 1937 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 89, däri Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 12 februari 1937, föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna förslag till 1) lag angående ändrad lydelse av 17 och 37 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet; samt 2) lag angående ändrad lydelse av 14 och 34 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse.

Konstitutionsutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft följande i anledning av propositionen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen dels de likalydande motionerna nr 212 i första kammaren av herr *Elon Andersson m. fl.* och nr 428 i andra kammaren av herrar *Björling* och *Andersson* i Rasjön, dels de likalydande motionerna nr 213 i första kammaren av herrar *Karl Emil Johanson* och *Domö* och nr 426 i andra kammaren av herr *Olsson* i Staxäng *m. fl.*, dels ock motionen nr 427 i andra kammaren av herr *Magnusson* i Tumhult *m. fl.*

I motionerna I: 212 och II: 428 hemställas, »att riksdagen vid bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 89 måtte besluta sådan ändring i de föreslagna lagarna om kommunalstyrelse på landet och om församlingsstyrelse, att ordinarie decemberstämma kan hållas den 27 december, även om denna dag infaller på en söckendag».

I motionen II: 427 hemställas, »att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 89 ville företaga den ändringen i § 17, 1 mom., lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet och i § 14, 1 mom., lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse, att tredje ordinarie kommunal- och kyrkostämma hålles å sön- eller helgdag, dock ej å juldagen, eller å lördagseftermiddag före utgången av december månad».

I motionerna I: 213 och II: 426 hemställas, »att riksdagen måtte avslå propositionen nr 89».

Beträffande motiveringen för propositionen får utskottet hänvisa till det till densamma fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 12 februari 1937.

Beträffande motiveringen för motionerna får utskottet hänvisa till vederbörande motioner.

Enligt lagen om kommunalstyrelse på landet skola i kommun, där kommunalfullmäktige icke finnas, årligen hållas tre ordinarie kommunalstämmor; den tredje av dessa skall äga rum i december månad. Sistnämnda stämma må beträffande ordinarie kommunalstämma eller kommunalstämmor under nästföljande år besluta, å vilken dag sådan stämma skall hållas eller huruvida stämma skall hållas å sön- eller helgdag. Dessa regler äro även tillämpliga å ordinarie sammanträden av kommunalfullmäktige. Enligt lagen om församlingsstyrelse gälla samma regler för den kyrkliga kommunens vidkommande endast med den skillnaden att tredje ordinarie stämman eller sammanträdet skall hållas före utgången av december månad.

I anledning av en inom riksdagen väckt motion hemställde föregående års riksdag i skrivelse (nr 61) till Kungl. Maj:t om utredning och förslag till sådan ändring av nu gällande kommunalförfattningar angående tider för offentliga stämmor, att kommunernas medlemmar i största möjliga omfattning beredas tillfälle att deltaga i dessa stämmor. I konstitutionsutskottets till grund för riksdagens beslut liggande utlåtande, nr 12, i ämnet anförde utskottet bland annat följande:

Med hänsyn till de synnerligen olikartade förhållandena i skilda delar av landet läte det sig över huvud icke göra att fastställa någon viss för alla kommuner gemensam dag såsom den för de offentliga stämmorna lämpligaste. Det borde anses självklart, att dessa stämmor utsattes till sådana dagar, då största möjliga antal röstberättigade med minsta möjliga olägenhet kunde närvara vid desamma. Inom vissa kommuner torde sön- och helgdagar vara att föredraga, inom andra åter kunde utsättandet av offentliga stämmor till sön- eller helgdag i allmänhet betraktas såsom mindre lämpligt och i stället en söckendag, exempelvis efter den vanliga arbetstidens slut, vara den för flertalet lägligaste tiden. Men då i vissa fall syntes ha inträffat, att behörig hänsyn icke tagits till det stora flertalet röstberättigade, funne utskottet önskvärt, att en lagändring skedde till förekommande därav, t. ex. genom föreskrift, att den sista ordinarie stämman under året, som hade att bestämma om tiden för nästa års stämmor, skulle äga rum å viss dag. De röstberättigade bleve därigenom tillförsäkrade en verklig möjlighet att i varje kommun eller församling själva avgöra, vilka dagar och tider för nästföljande års stämmor, som vore för dem lägligast. Utskottet, som haft under övervägande olika möjligheter, då det gällt att föreslå en ur angivna synpunkter lämplig dag och tid för hållandet av den sista ordinarie stämman under året, hade likväl funnit sig icke kunna utan närmare utredning av frågan i detta hänseende nu framställa något förslag.

I den föreliggande, i anledning av nyssnämnda riksdagsskrivelse framlagda propositionen föreslås bland annat, att tredje ordinarie kommunal- eller kyrkostämman obligatoriskt skall hållas å sön- eller helgdag, dock ej å juldagen — en regel, som likväl icke skall äga tillämpning å motsvarande kommunal- eller kyrkofullmäktigesammanträden — samt att å dessa stämmor eller sammanträden skall kunna beslutas, till vilken tid på dagen stämma eller sammanträde skall utlysas.

Utskottet. Vid förevarande frågas behandling i utskottet hava från flera håll i viss anslutning till vad som anförts i de i anledning av propositionen väckta motionerna, ifrågasatts lämpligheten av att den tredje ordinarie kommunal- eller kyrkostämman obligatoriskt förläggas till sön- eller helgdag. Utskottet har med hänsyn härtill ansett sig böra undersöka möjligheterna av att vid en jämkning av den i propositionen föreslagna regeln likväl vinna garanti för att de röstberättigade i största möjliga utsträckning skola utan hinder av förvärvsarbete kunna närvara å den tredje ordinarie stämman. Härvid har utskottet kommit till den slutsatsen, att innevarande år den ifrågasvarande tredje stämman i borgerlig eller kyrklig kommun, där fullmäktige icke finnas, — om stämma i kommun med fullmäktige är här ej fråga — obligatoriskt bör hållas å en sön- eller helgdag, samt att den i propositionen föreslagna regeln i övrigt bör kunna jämkas på så sätt, att samma stämmor under kommande år visserligen som grundläggande regel skola hållas å en sön- eller helgdag, men att de dock må kunna äga rum å annan dag, om så beslutas med två tredjedelars majoritet. Härigenom öppnas möjlighet för bland annat de kommuner, där det är stadgad praxis att stämma hålles å viss dag t. ex. tredjedag jul eller å annan dag än sön- eller helgdag och där det finnes en utbredd folkmening härför, att även i fortsättningen genom särskilt beslut bibehålla denna ordning. Med utgångspunkt härifrån har utskottet, som i övriga hänseenden ej funnit anledning till erinran mot vad i propositionen föreslagits, upprättat förslag till ändrad lydelse av de stadganden i lagarna om kommunalstyrelse på landet och om församlingsstyrelse, varom här varit fråga.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen med avslag å motionerna I: 213 och II: 426 samt med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke kunnat i oförändrat skick bifallas, i anledning av propositionen samt motionerna I: 212 och II: 428 samt II: 427 för sin del ville antaga följande

1) Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 17 och 37 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Härigenom förordnas, att 17 och 37 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

17 §.

1 mom. I kommun — — — kommunalstämmor hållas:

en under tiden från och med den 16 — — — i valnämnd;

en under tiden från och med den 1 — — — inkomststat; samt

en å sön- eller helgdag i december månad, dock ej å juldagen, för anställande av val till de befattningar inom kommunen, vilka vid årets slut bliva lediga, ävensom av revisorer och revisorssuppleanter.

1 mom. I kommun — — — kommunalstämmor hållas:

en under tiden från och med den 16 — — — i valnämnd;

en under tiden från och med den 1 — — — inkomststat; samt

en i december månad, å sön- eller helgdag dock ej å juldagen där ej annan dag beslutits i den ordning i 3 mom. sägs, för anställande av val till de befattningar inom kommunen, vilka vid årets slut bliva lediga, ävensom av revisorer och revisorssuppleanter.

I kommun — — — stadgade tiden.

2 mom. Extra kommunalstämma — — — det nödigt.

Envar, som — — — ej föras.

3 mom. Ordinarie kommunalstämma i december må beträffande kommunalstämma eller kommunalstämmor under nästföljande år besluta, dels, med iakttagande av vad i 1 mom. stadgas, å vilken dag ordinarie stämma skall hållas eller att stämma, såvida hinder icke möter på grund av ärendes brådskande natur, skall hållas å sön- eller helgdag, å söckendag eller å viss veckodag, dels ock till vilken tid på dagen stämma skall utlysas.

För beslut om tredje ordinarie stämans hållande å annan dag än sön- eller helgdag erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster.

37 §.

Angående ordinarie sammanträden av kommunalfullmäktige gäller vad i 17 § 1 mom. är stadgat om kommunalstämmor i kommun, där kommunalfullmäktige icke finnas; dock må, om annat icke följer av beslut jämlikt tredje stycket, ordinarie sammanträde i december hållas å annan dag än sön- eller helgdag.

I övrigt — — — det nödigt.

Å ordinarie sammanträde i december må kommunalfullmäktige beträffande sammanträde eller sammanträden under nästföljande år besluta, dels, med iakttagande av vad i första stycket stadgas, å vilken dag ordinarie sammanträde skall hållas eller att sammanträde, såvida hinder icke möter på grund av ärendes brådskande natur, skall hållas å sön- eller helgdag, å söckendag eller å viss veckodag, dels ock till vilken tid på dagen sammanträde skall utlysas.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937 men skall ej medföra rubbning i tidigare fattat beslut angående dag för hållande av ordinarie stämma eller sammanträde.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937.

Ordinarie stämma i december 1937 skall hållas å sön- eller helgdag, dock ej å juldagen.

2) Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 14 och 34 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse.

Härigenom förordnas, att 14 och 34 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

14 §.

1 mom. I församling — — — kyrkostämmor hållas:

en före — — — och förvaltning;
en under — — — församlings-

bibliotek; samt

en å sön- eller helgdag före utgången av december månad, dock ej å juldagen, för anställande av val till de befattningar inom församlingen, vilka vid årets slut bliva lediga, ävensom av revisorer och revisorssuppleanter.

2 mom. Extra kyrkostämma — — — det nödigt.

Envar, som — — — ej föras.

3 mom. Den tredje ordinarie kyrkostämman under året må beträffande kyrkostämma eller kyrkostämmor under nästföljande år besluta, dels, med iakttagande av vad i 1 mom. stadgas, å vilken dag ordinarie stämma skall hållas eller att stämma, såvida hinder icke möter på grund av ärendes brådskande natur, skall hållas å sön- eller helgdag, å söckendag eller å viss veckodag, dels ock till vilken tid på dagen stämma skall utlysas.

14 §.

1 mom. I församling — — — kyrkostämmor hållas:

en före — — — och förvaltning;
en under — — — församlings-

bibliotek; samt

en före utgången av december månad, å sön- eller helgdag dock ej å juldagen där ej annan dag beslutits i den ordning i 3 mom. sägs, för anställande av val till de befattningar inom församlingen, vilka vid årets slut bliva lediga, ävensom av revisorer och revisorssuppleanter.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

För beslut om tredje ordinarie stämman hållande å annan dag än sön- eller helgdag erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster.

34 §.

Angående ordinarie sammanträden av kyrkofullmäktige gäller vad i 14 § 1 mom. är stadgat om kyrkostämmor i församling, där kyrkofullmäktige icke finnas; dock må, om annat icke följer av beslut jämlikt tredje stycket, det tredje ordinarie sammanträdet under året hållas å annan dag än sön- eller helgdag.

I övrigt — — — det nödigt.

Å tredje ordinarie sammanträdet under året må kyrkofullmäktige beträffande sammanträde eller sammanträden under nästföljande år besluta, dels, med iakttagande av vad i första stycket stadgas, å vilken dag ordinarie sammanträde skall hållas eller att sammanträde, såvida hinder icke möter på grund av ärendes brådskanie natur, skall hållas å sön- eller helgdag, å söckendag eller å viss veckodag, dels ock till vilken tid på dagen sammanträde skall utlysas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937 men skall ej medföra rubbning i tidigare fattat beslut angående dag för hållande av ordinarie stämma eller sammanträde.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937. Tredje ordinarie stämman under år 1937 skall hållas å sön- eller helgdag, dock ej å juldagen.

Stockholm den 27 april 1937.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar Reuterskiöld, Gustaf Adolf Björkman, Oscar Gottfrid Karlsson,* Stendahl, Källman, Karl Bodin, Nils Andersson, Härdin, Anderberg, Elon Andersson, Andersson i Igelboda, Fast, Lundqvist,* Andersson i Malmö, Andersson i Ovanmyra, Nordström i Torsby,* Hüllgren, Werner i Höjen och Hellberg.

* Ej närvarande vid justeringen.